

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 146/20
Luxemburgissa 24.11.2020

Tuomio asiassa C-510/19
Openbaar Ministerie ja YU ja ZV v. AZ

Alankomaiden syyttäjät eivät ole ”täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen” eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon yhteydessä, koska ne voivat vastaanottaa Alankomaiden oikeusministerin yksittäistapauksessa antamia käskyjä

Belgialainen tutkintatuomari antoi syyskuussa 2017 eurooppalaisen pidätysmääräyksen Belgian kansalaisesta AZ:sta, jota syytettiin asiakirjaväärennöksistä, väärennösten käyttämisestä ja petoksista. AZ otettiin kiinni Alankomaissa, ja hänet luovutettiin rechtbank Amsterdamin (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat) päätöksellä Belgian viranomaisille joulukuussa 2017. Pidätysmääräyksen antanut tutkintatuomari antoi tammikuussa 2018 AZ:sta täydentävän eurooppalaisen pidätysmääräyksen, joka koski muita kuin AZ:n luovuttamisen perusteena olleita tekoja, ja pyysi siten Alankomaiden toimivaltaisia viranomaisia luopumaan eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyssä puitepäätöksessä (jäljempänä puitepäätös) säädetyn erityissäännön soveltamisesta¹. Tämän säännön mukaan pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaiset eivät saa syyttää, tuomita tai muuten riistää vapautta henkilöltä, joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanemiseksi luovutettu pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, ennen kyseistä luovuttamista tehdystä muusta kuin luovuttamisen perusteena olleesta rikoksesta, ellei täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen anna suostumustaan.² Arrondissementsparket Amsterdamin (Amsterdamin alueen yleinen syyttäjävirsto) officier van justitie antoi helmikuussa 2018 suostumuksensa syytetoimien alan laajentamiseen täydentävän eurooppalaisen pidätysmääräyksen mukaisesti. AZ:aa syytettiin tämän jälkeen Belgiassa alkuperäisessä ja täydentävässä eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä tarkoitetuista teoista, ja hänet tuomittiin kolmen vuoden vankeusrangaistukseen.

Hof van beroep te Brussel (Brysselin ylioikeus, Belgia), johon AZ valitti rikostuomiostaan, pohtii tässä tilanteessa, voidaanko Amsterdamin alueen yleistä syyttäjävirstoa pitää eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyssä puitepäätöksessä tarkoitettuna ”täytäntöönpanosta vastaavana oikeusviranomaisena”³, jolla on siten toimivalta antaa kyseisessä puitepäätöksessä tarkoitettu suostumus.

On huomattava, että unionin tuomioistuin on lausunut äskettäin jo useaan otteeseen käsitteestä ”oikeusviranomainen” eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen yhteydessä ja tarkemmin ottaen siitä, voitiinko jäsenvaltioiden syyttäjien katsoa kuuluvan tämän käsitteen piiriin. Se on todennut, että Liettuan, Ranskan, Ruotsin ja Belgian yleiset syyttäjävirstomaiset kuuluivat käsitteen piiriin,⁴ mutta Saksan yleiset syyttäjävirstomaiset eivät kuuluneet.⁵ Vaikka

¹ Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24).

² Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 27 artiklan 2 kohta, 3 kohdan g alakohta ja 4 kohta.

³ Käsite ”täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen” määritellään eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 6 artiklan 2 kohdassa.

⁴ Ks. tuomio 27.5.2019, PF (Liettuan yleinen syyttäjä), [C-509/18](#) (ks. myös lehdistötiedote [nro 68/19](#)); tuomio 12.12.2019, Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg ja Openbaar Ministerie (Lyonin ja Tours'in syyttäjävirstomaiset), [C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU](#); tuomio 12.12.2019, Openbaar Ministerie (Ruotsin syyttäjävirstomainen), [C-625/19 PPU](#) ja tuomio 12.12.2019, Openbaar Ministerie (Brysselin syyttäjävirsto), [C-627/19 PPU](#) (ks. myös lehdistötiedote [nro 156/19](#)).

näissä kaikissa asioissa kyse on ollut eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneen oikeusviranomaisen käsitteestä⁵, eikä täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käsitteestä, unionin tuomioistuin katsoo tässä suuren jaoston tuomiossa, että sen mainittua oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin toteaa ensiksi, että käsitteen ”pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomaisen” tavoin käsite ”täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaisen” on unionin oikeuden itsenäinen käsite, eikä sillä tarkoiteta vain tuomareita tai tuomioistujia. Tämä käsite kattaa myös oikeusviranomaiset, jotka osallistuvat kyseisessä jäsenvaltiossa lainkäyttöön rikosasioissa, toimivat riippumattomasti – erityisesti suhteessa täytäntöönpanoviranomaisiin – suorittaessaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä ja hoitavat tehtävänsä menettelyssä, jossa noudatetaan tehokkaaseen oikeussuojaan perustuvia vaatimuksia.

Käsitteen ”täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaisen” sisältöä määrittäessään unionin tuomioistuin hyväksyy samat kriteerit, jotka on kehitetty sen ”pidätysmääräyksen antaneita oikeusviranomaisia” koskevassa oikeuskäytännössä, ja se perustele tätä sillä, että näiden kahden oikeusviranomaisen asema ja luonne ovat samat, vaikka ne hoitavatkin eri tehtäviä. Unionin tuomioistuin esittää useita seikkoja tämän johtopäätöksen tehdessään. Se korostaa, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevan päätöksen samoin kuin sen antamista koskevan päätöksen on oltava sellaisen oikeusviranomaisen tekemä, joka täyttää tehokkaasta oikeussuojasta johtuvat vaatimukset, joihin sisältyy riippumattomuuden takaaminen. Unionin tuomioistuin katsoo lisäksi, että samoin kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanemisen on omiaan loukkaamaan etsityn henkilön vapautta, koska kyseinen täytäntöönpano johtaa hänen kiinni ottamiseensa luovuttamista varten. Unionin tuomioistuin lisää edelleen, että toisin kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskevassa menettelyssä, jonka yhteydessä perusoikeuksia suojellaan kahdella tasolla, eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon yhteydessä täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimenpiteet ovat ainoa suojelun taso, josta eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyssä puitepäätöksessä säädetään, jotta etsityillä henkilöllä on kaikki tuomioistuinratkaisujen antamiselle ominaiset takeet.

Unionin tuomioistuin katsoo toiseksi, että riippumatta siitä, onko oikeusviranomaisen, joka antaa suostumuksensa erityissäännön sivuuttamiseen, oltava sama kuin viranomaisen, joka on pannut eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön, tätä suostumusta ei voi antaa jäsenvaltion syyttäjä, joka tosin osallistuu lainkäyttöön mutta voi päätösvaltaansa käyttäessään vastaanottaa täytäntöönpanoviranomaisen yksittäistapauksessa antamia käskyjä. Tällainen syyttäjä ei näet täytä niitä edellytyksiä, jotka ovat tarpeen, jotta sitä voitaisiin pitää ”täytäntöönpanosta vastaavana oikeusviranomaisena”. Unionin tuomioistuimen mukaan on edellytettävä, että toimenpiteet suostumuksen antamiseksi ja erityissäännön soveltamisesta luopumiseksi toteuttaa kyseiset edellytykset täyttävä viranomaisen. Tämä päätös on näet eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä erillinen, ja siitä aiheutuu asianomaiselle henkilölle eri vaikutuksia kuin viimeksi mainitusta päätöksestä. Unionin tuomioistuin korostaa erityisesti, että vaikka henkilö on jo luovutettu pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle, siltä osin kuin pyydetty suostumus koskee muuta kuin luovuttamisen perusteena ollutta rikosta, suostumus on omiaan loukkaamaan kyseisen henkilön vapautta, koska se voi johtaa ankarampaan rangaistukseen.

Unionin tuomioistuin toteaa käsiteltävässä asiassa, että Alankomaiden oikeuden mukaan on niin, että vaikka eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevan päätöksen tekee lopulta tuomioistuin, suostumuksen antamista koskevan päätöksen tekee sitä vastoin yksinomaan

⁵ Ks. tuomio 27.5.2019, OG ja PI (Lyypekin ja Zwickaun syyttäjäviranomaiset), [C-508/18 ja C-82/19 PPU](#) (ks. myös lehdistötiedote [nro 68/19](#)).

⁶ Käsite ”pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomaisen” määritellään eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdassa.

syyttäjä. Koska syyttäjä voi kuitenkin vastaanottaa Alankomaiden oikeusministerin yksittäistapauksessa antamia käskyjä, se ei ole ”täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaisena”.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla julistamispäivänä

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127